

פָּתַח וְאָמַר, עֵת לַעֲשׂוֹת לַה' הִפְרוּ תוֹרָתְךָ. עֵת לַעֲשׂוֹת לַה', יֵשׁ עֵת וַיֵּשׁ עֵת. (קהלת ג) עֵת לְאָהֵב וְעֵת לְשֹׂנֵא. עֵת הִיא לְמַעַלָּה, שְׂאוֹתָהּ עֵת הִיא סוּד הָאָמוּנָה. וְזוֹ נִקְרָאת עֵת רְצוֹן, וְזֶהוּ שֶׁהִתְחַיֵּב אָדָם לְאָהֵב לַה' תָּמִיד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו) וְאֶהְבֶּתְךָ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ, וְלִכְן עֵת לְאָהֵב, זֶהוּ עֵת שֶׁמְחַיֵּב הָאָדָם לְאָהֵב. וַיֵּשׁ עֵת אַחֲרַת שֶׁהִיא סוּד שֶׁל אֱלֹהִים אַחֲרַיִם, וּמְחַיֵּב הָאָדָם לְשֹׂנֵא אוֹתָהּ וְלֹא יִמְשֹׁךְ לְבוֹ אַחֲרֶיהָ, וְעַל זֶה עֵת לְשֹׂנֵא, וְלִכְן כְּתוּב (ויקרא טז) דִּבֶּר אֶל אֶהֱרֹן אַחֲיָךָ וְאֵל יִבְא כָּכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ. (וכאז)

בְּזִמְן שִׁישְׂרָאֵל מִשְׁתַּדְּלִים בַּתּוֹרָה וּבְמִצְוֹת הַתּוֹרָה, אוֹתָהּ עֵת סוּד הָאָמוּנָה הַקְּדוּשָׁה מִתְתַקְנֵת בְּתַקּוּנֶיהָ וּמִתְקַשֶּׁטֶת בְּשִׁלְמוֹת כְּרָאוּי. וּבְזִמְן שִׁישְׂרָאֵל מִתְבַטְּלִים מִהַתּוֹרָה, כְּבִיכּוֹל אוֹתָהּ עֵת אֵינָה בְּתַקּוּנֶיהָ, וְלֹא נִמְצְאת בְּשִׁלְמוֹת וְלֹא בְּאוֹר, וְאִז עֵת לַעֲשׂוֹת לַה'. מַה זֶה לַעֲשׂוֹת? כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (בראשית א) אֲשֶׁר בָּרָא אֱלֹהִים לַעֲשׂוֹת. מַה זֶה לַעֲשׂוֹת? שֶׁנִּשְׂאָרוֹ גּוֹפּוֹת הַשְּׂדִים כְּשֶׁהִתְקַדַּשׁ הַיּוֹם וְלֹא נַעֲשׂוּ, וְנִשְׂאָרוֹ לַעֲשׂוֹת רוּחוֹת לֹל גּוֹפִים. אֵף כֵּאֵן עֵת לַעֲשׂוֹת - נִשְׂאָר בְּלִי תַקּוּן וּבְלִי שִׁלְמוֹת. מַה הַטַּעַם? מִשּׁוֹם שֶׁהִפְרוּ תוֹרָתְךָ, מִשּׁוֹם שֶׁהִתְבַטְּלוּ יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה מִדְּבַרֵי הַתּוֹרָה, מִשּׁוֹם שֶׁאוֹתָהּ עֵת כֶּף עוֹמְדַת, אוֹ עוֹלָה אוֹ יוֹרְדַת, בְּגִלְלֵי יִשְׂרָאֵל.

בְּאֵז רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא וּנְשַׁקּוּהוּ בְּרֵאשׁוֹ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, וְדַאי אֵינְךָ כְּדַאי לְחַמֵּר אַחֲרֵינוּ. אֲשֶׁרִי הַדְרֵךְ הַזֶּה שֶׁזְכִּינוּ לְשִׁמְעַת אֶת זֶה. אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שֶׁרַבִּי שִׁמְעוֹן שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ, שֶׁאֶפְלוּ בֵּין הַהָרִים נִמְצְאת שֵׁם הַחֲכָמָה. יָרְדוּ רַבִּי יוֹסִי וְרַבִּי חֲזִיָּא, וְהִלְכוּ שְׁלִשְׁתָּם בְּדֶרֶךְ.

פָּתַח אוֹתוֹ הַסּוֹחֵר וְאָמַר, (תהלים ט) וְאֲנִי תַפְלְתִי לָךְ ה' עֵת רְצוֹן אֱלֹהִים בְּרַב חֶסֶדְךָ עֲנֵנִי בְּאֶמֶת יִשְׁעֶךָ. שְׁנִינּוּ, אֵימְתִי נִקְרָאת עֵת רְצוֹן? בְּשַׁעַת שֶׁהַצְּבוּר מִתְפַלְּלִים. יָפָה הוּא, וְכֵן הוּא וְדַאי. שְׁהָרִי אִז הַצְּבוּר מְסַדְרִים וּמִתְקַנְנִים אֶת תַּקּוּנָהּ שֶׁל הָעֵת הַזֹּאת, וְאִז הוּא עֵת רְצוֹן וְצָרִיךְ לְבַקֵּשׁ בְּקִשָּׁה, שֶׁכְּתוּב אֱלֹהִים בְּרַב חֶסֶדְךָ עֲנֵנִי בְּאֶמֶת יִשְׁעֶךָ, שְׁהָרִי אִז יֵשׁ לְבַקֵּשׁ אֶת הַבְּקִשָּׁה.

וְאֲנִי תַפְלְתִי לָךְ ה', הָרִי כֵּאֵן סוּד הַיְחִיד. וְאֲנִי - זֶה דּוֹד הַמְּלָךְ, הַמְּקוֹם שֶׁנִּקְרָא גְּאֻלָּה. תַפְלְתִי - זֶה תַפְלָה. וְכֵאֵן הוּא סְמִיכָה

לגאֵלָה, שֶׁהוּא אֶחָד. כְּשֶׁהוּא סוֹמֵךְ גְּאֵלָה לַתְּפִלָּה, אֲזִי הוּא עֵת רְצוֹן.
עֵת רְצוֹן – אֵף כֶּף, כָּלֵל הוּא כְּאֶחָד, עֵת אֶחָד, רְצוֹן אֶחָד, נִכְלָלוּ זֶה
בְּזֶה וְנִהְיוּ אֶחָד. וְדוֹד הַמֶּלֶךְ רָצָה לִיְחַד בְּפִסּוּק הַזֶּה יַחֲוֹד אֶחָד.

וְאֵם תֹּאמֶר, לָמָּה הִתְמַנֶּה הַפִּסּוּק הַזֶּה בַּתְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת? נֶאֱמַר
הוּא לְהִיּוֹת בְּשַׁבָּת בְּאוֹתָהּ תְּפִלַּת מִנְחָה וְלֹא בַּתְּפִלַּת חֹל, שְׂוֹדֵאֵי
אֵין תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת כְּמוֹ חֹל. מִשּׁוּם שֶׁהָרִי בַּחֹל, בְּשַׁעַת
הַמִּנְחָה, תְּלוּי הַדִּין בְּעוֹלָם וְאֵינוֹ עֵת רְצוֹן, אֲבָל בְּשַׁבָּת כְּשֶׁכָּל הַרְגֵז
הוֹסֵר וְהַכֵּל נִכְלָל כְּאֶחָד, וְאֵף עַל גַּב שְׂמֵתֵעוֹרֵר דִּין, זֹו הַתְּבַשְׂמוֹת,
וְלִכֵּן צָרִיךְ פִּסּוּק שֶׁל יַחֲוֹד לִיְחַד אֶת כָּל הַדְּרָגוֹת. שְׂכַשְׂיֵשׁ יַחֲוֹד, הַדִּין
מִתְחַבֵּר וְנִכְלָל בְּרַחֲמִים וְהַכֵּל מִתְבַּסֵּם, וְאִז כְּתוּב עֵת רְצוֹן. עֵת רְצוֹן
כּוֹלֵל הַכֵּל כְּאֶחָד. וְהַדִּין מִתְבַּסֵּם בְּאוֹתוֹ זְמַן, וְיֵשׁ שְׂמִיחָה בְּכָל.

מִשָּׁה הַסֵּתֵלֵק מִן הָעוֹלָם בְּאוֹתָהּ שַׁעַת תְּפִלַּת מִנְחָה שֶׁל שַׁבָּת, בְּשַׁעַת
שְׂנַמְצָאֵת עֵת רְצוֹן. וּבְאוֹתָהּ שַׁעַת רְצוֹן הִיָּה לְמַעְלָה, וְצַעַר
לְמַטָּה, וְעַל זֶה נִנְעַלְלוּ הַשְּׁעָרִים בְּשַׁבָּת מִשַׁעַת הַמִּנְחָה וּמַעְלָה. אֵילוֹ
שְׁעָרִים נִנְעַלְלוּ? שְׁעָרֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ, כְּדֵי לְהַזְכִּיר אֶת מִשָּׁה הַרוּעָה
הַנֶּאֱמָן שֶׁהַתּוֹרָה הַתְּבַטְּלָה בְּגִלְלוֹ.

בְּאוֹתוֹ זְמַן בֵּית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל מִשָּׁה בְּטַל, כָּל שְׂכַן הָאֲחֵרִים. מִי רוֹאֶה
אֶת שְׁעָרֵי בֵּית מִדְרָשׁוֹ שֶׁל מִשָּׁה שְׂנַנְעַלְלוּ, וְשֶׁלֹּא יִנְעַלְלוּ כָּל
הָאֲחֵרִים!?! כְּשֶׁהַתּוֹרָה שֶׁל מִשָּׁה עֲצוּבָה עָלָיו בְּאוֹתוֹ זְמַן, מִי לֹא
עֲצוּב!?! מִשּׁוּם כֶּף כָּל שְׁעָרֵי בֵּית הַמִּדְרָשׁ נִנְעַלְלוּ, וְהַצְטָרְכוּ כָּלֵם לְצַדִּיק
אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּדֶרֶךְ שַׁבָּח, וְהֵינּוּ (תְּהִלִּים לו) צַדִּיקְתָּךְ כְּהַרְרֵי אֵל.

שְׁלִישִׁי הֵם שֶׁהַסֵּתֵלְקוּ מִן הָעוֹלָם בְּזְמַן הַזֶּה, וְכָלֵם כָּלוּלִים בְּמִשָּׁה.
אֶחָד – מִשָּׁה הַנְּבִיא הַנְּעִלְיוֹן, וְאֶחָד – יוֹסֵף הַצַּדִּיק,
וְאֶחָד – דּוֹד הַמֶּלֶךְ. מִשּׁוּם כֶּף יֵשׁ כָּאֵן שְׁלִישִׁי צְדִיקֵי דִין. אֶחָד הוּא
שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק קוֹדֵם לְכָל אֵלֶּה, וְזֶהוּ צַדִּיקְתָּךְ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ
תְּהוּם רַבָּה וְגו'. זֶה יוֹסֵף, שֶׁהוּא לְבַדּוֹ כְּהַרְרֵי אֵל, כְּמוֹ כָּל הַהָרִים
הַנְּעִלְיוֹנִים. וְאֶחָד מִשָּׁה הַנְּבִיא הַנְּעִלְיוֹן, וְזֶהוּ שְׂכַתוּב (שֵׁם עֵא) וְצַדִּיקְתָּךְ
אֵלֶּהִים עַד מְרוֹם אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ גְדוּלוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נוֹטֵל לְכָל הַצַּדִּיקִים,
יְמִין וּשְׂמָאל. וְאֶחָד הוּא דּוֹד הַמֶּלֶךְ, וְזֶהוּ שְׂכַתוּב (שֵׁם קִיט) צַדִּיקְתָּךְ צַדִּיק
לְעוֹלָם וְתוֹרַתְךָ אֱמֶת. לְעוֹלָם – זֶה דּוֹד הַמֶּלֶךְ.

אִז מִתְכַּנֵּס הַכֵּל בְּזְמַן הַזֶּה, תּוֹרָה שְׂכַתוּב וְתוֹרָה שְׂכַעַל פֶּה. וְעַל זֶה
בְּזְמַן הַזֶּה נִנְעַלְלוּ שְׁעָרֵי תּוֹרָה, וְנִנְעַלְלוּ שְׁעָרֵי כָּל הָעוֹלָם בְּזְמַן הַזֶּה.

בְּשַׁעַה שְׁמַת יוֹסֵף הַצַּדִּיק, יָבֹשׁוּ הַמְּקוֹרוֹת וְהַמְעִינֹת, וְכָל הַשְּׁבָטִים נָפְלוּ בַגְּלוּת. פְּתַחוּ הָעֲלִיּוֹנִים וְאָמְרוּ, צַדִּיקְתָּ כְּהַרְרֵי אֵל מִשְׁפָּטֶיךָ תְּהוֹם רַבָּה וְגו'.

בְּשַׁעַה שְׁמַת מֹשֶׁה, נִחַשְׁךָ הַשְּׁמַשׁ בַּצְּהָרִים, וְנִנְעָלָה תוֹרָה שְׁבַכְתָּב, הָאוֹר שֶׁל הָאֶסְפֶּקְלָרִיָּה הַמְּאִירָה.

בְּשַׁעַה שְׁמַת דָּוִד הַמֶּלֶךְ, כְּנִסָּה הַלְּבָנָה אֶת אוֹרָה, וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה כְּנִסָּה אֶת אוֹרָה. וּמֵאוֹתוֹ זְמַן נִגְנְזוּ אוֹרוֹת הַתוֹרָה, וְהַתְּרַבְּתָה הַמַּחְלָקַת עַל הַמְּשָׁנָה, וְהַחֲכָמִים בְּמַחְלָקַת, וְכָל חֲזָקֵי הַלֵּב בְּעַרְבּוּבִיָּה. וְעַל זֶה אֵין שְׁמַחַת הַתוֹרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן בְּכָל דּוֹרוֹת הָעוֹלָם.

וּמִזֶּהֵן חֲמֻרוֹת הַתַּעֲנִיּוֹת שֶׁגָּזְרוּ רַבָּנָן? כְּשֶׁמַּת פְּלוֹנֵי גָזְרוּ תַעֲנִיּוֹת, כְּשֶׁהָיָה כֶּף גָּזְרוּ כָּךְ. (זֶה שֶׁהָיָה) וְכִשְׁהָיָה כְּנוֹס יְתָר שֶׁל שְׁמַחַת הַתוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה, בְּאוֹתוֹ זְמַן עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה שְׁצָרֶיךָ לְנַעַל שְׁעָרֵי הַתוֹרָה בְּאוֹתוֹ זְמַן.

וְרַבָּן אוֹמְרִים אֶת אֵלוֹ צַדִּיקֵי הַדִּין, כְּמוֹ שֶׁנִּתְבָּאָר. שְׁמַחוּ רַבֵּי יוֹסֵי וְרַבֵּי חֲזִיא וּנְשַׁקּוּהוּ בְּרֹאשׁוֹ כְּמַקְדָּם, וְאָמְרוּ, אֲשֶׁרֵי חִלְקֵנוּ בַדֶּרֶךְ הַזֶּה!

עוֹד פֶּתַח וְאָמַר, (קהלת ט) הַחֲכָמָה תַעֲזוּ לְחַכְמֵי מַעֲשָׂה שְׁלִיטִים אֲשֶׁר הָיוּ בְּעִיר. הַחֲכָמָה תַעֲזוּ לְחַכְמֵי – זֶה מֹשֶׁה. כְּשֶׁעָלָה לְהַר סִינַי לְקַבֵּל תוֹרָה, הִזְדַּעְזְעוּ כָּל אוֹתָם רְקִיעִים וְכָל אוֹתָם מַחְנוֹת עֲלִיּוֹנִים, וְאָמְרוּ לְפָנָיו: רַבּוֹן הָעוֹלָם, וּמָה כָּל טוֹב וְכָל שְׁמַחָה שֶׁלָּנוּ אֵינָה אֶלָּא בַתוֹרָה, וְאַתָּה רוֹצֵה לְהוֹרִידָהּ לָאָרֶץ?! הַתְּקַבְּצוּ עַל מֹשֶׁה לְשַׂרְפוּ בְּאֵשׁ. הַתְּחִזַּק מֹשֶׁה וְכו', כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהַ הַחֲבָרִים, שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה וְכו'.

אֲבָל, הַחֲכָמָה תַעֲזוּ לְחַכְמֵי – כָּל מִי שֶׁמִּתְעַסֵּק בַתוֹרָה וּמִשְׁתַּדֵּל בָּהּ לְשִׂמְחָה, מִתְחִזֵּק בַתוֹרָה בְּשַׁעַה שְׁצָרֶיךָ לוֹ תִקְרָה וְחִזְקָה לְהִגָּן עָלָיו בְּשַׁעַה שְׁצָרֶיךָ. וְאוֹתוֹ תִקְרָה וְחִזְקָה מֵאֵינָה מְקוֹם מִתְחִזֵּק? חֲזוּר וְאָמַר, מַעֲשָׂה שְׁלִיטִים. מֵאוֹתָן עֲשֶׂה אֲמִירוֹת שְׁכִתּוּבוֹת בַתוֹרָה, שֶׁהֵם שְׁלִיטִים עֲלִיּוֹנִים, שֶׁאֵדָם מִתְחִזֵּק בָּהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. כָּל סוּדוֹת הָעוֹלָם וְכָל הַמְצוּוֹת וְכָל הַחֲכָמָה שֶׁלְמַעַלָּה וּמִטָּה תְּלוּיִים בָּהֶם, וּבָהֶם הַכֹּל נִכְלָל, וְהַכֹּל הוּא בַתוֹרָה. אֲשֶׁרֵי חִלְקוּ שֶׁל מִי שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בַתוֹרָה לְהִיּוֹת מִתְחִזֵּק בַחֲזֵק לְעוֹלָם הַבָּא.

עֲשָׂרָה שְׁלִיטִים – עֲשָׂרָה מִיְּנֵי חֲכָמָה הֵם בְּתוֹרָה, בְּעֲשָׂרָה שְׁמוֹת חֲקוּקִים, וְנִכְלְלוּ בָשֵׁם אֶחָד שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם אוֹתִיּוֹת חֲקוּקוֹת, סוּדוֹת הָעוֹלָם הֵבֵא, בְּאוֹתָם זְהָרִים, שָׁאִין הָעֵיץ שׁוֹלֵטֵת לְרֵאוֹת, וְאָפְלוּ בְּשִׁכְל לְדַעַת, וּלְהִסְתַּכֵּל בְּאוֹתוֹ עֲדוֹן וּתְשׁוּקָה שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹרִישׁ לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הֵבֵא, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה' סד) עֵיץ לֹא רָאָתָה אֱלֹהִים זוֹלָתָךְ יַעֲשֶׂה לְמַחְכָּה לוֹ.

שֶׁחָנּוּ שֶׁל אָדָם מְזַכֵּה אוֹתוֹ לְאָכַל עַל שְׁלַחַן אַחַר בְּעֲדוֹן שֶׁל אוֹתוֹ הָעוֹלָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל-ב ט) כִּי עַל שְׁלַחַן הַמֶּלֶךְ תִּמְיֵד הוּא אֵכֶל. וְדוֹד הַמֶּלֶךְ הָיָה אוֹמֵר, תַּעֲרֹף לְפָנַי שְׁלַחַן נֶגֶד צַרְרִי, וְזוֹהִי עֲרִיכַת הַשְּׁלַחַן בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, שֶׁהָרִי אֲזִי הוּא עֲדוֹן וּתְשׁוּקָה שֶׁהַנְּשֻׁמָּה נִהְיֵית בָּהֶם בְּעוֹלָם הֵבֵא.

וְכִי שְׁלַחַן יֵשׁ לְנִשְׁמוֹת בְּאוֹתוֹ עוֹלָם? כֵּן. שֶׁהָרִי מְזוֹן וְסִפּוּק וְעֲדוֹן אוֹכְלִים בְּאוֹתוֹ עוֹלָם כְּמוֹ שְׁאוֹכְלִים מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים. וְכִי מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים אוֹכְלִים? כֵּן. כְּמוֹתָם אָכְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּמִדְבָּר. וְאוֹתוֹ מְזוֹן סוּד הוּא לְטַל שֶׁשׁוֹפֵעַ וְנִמְשָׁךְ מִמַּעַלָּה מִסוּד הָעוֹלָם הֵבֵא, וְהוּא מְזוֹן שֶׁל אוֹר שֶׁמֶן מִשְׁחַת קֹדֶשׁ, וְנִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים נִזְוָנוֹת מִשֵּׁם בְּגַן עֵדֶן וְנִהְנֹוֹת שֵׁם, שֶׁהָרִי שֵׁם נִשְׁמוֹת הַצַּדִּיקִים מִתְּלַבְּשׁוֹת בְּגַן עֵדֶן שֶׁל מִטָּה כְּמוֹ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה.

וּבְשִׁבְתוֹת וּבְזִמְנֵים מִתְּפַשְׁטִים וְעוֹלִים לְרֵאוֹת בְּכָבוֹד רְבוּנָם וְלִהְתַּעֲדֵן בְּעֲדוֹן עֲלִיוֹן כְּרֵאוֹי, שֶׁכְּתוּב (ישעיה' סו) וְהָיָה מִדֵּי חֹדֶשׁ בְּחֻדְשׁוֹ וּמִדֵּי שַׁבָּת בְּשַׁבְּתוֹ יָבוֹא כָּל בֶּשֶׂר לְהִשְׁתַּחֲוֹת לְפָנָי אָמַר ה'. וְכִי כָּל בֶּשֶׂר יָבוֹא? לֹא כֶּף הָיָה לוֹ לְכַתֵּב, אֲלֵא כָּל רוּחַ אוֹ כָּל נִשְׁמָה. מֵהוּ כָּל בֶּשֶׂר?

אֲלֵא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֹשֶׂה אֶת הָאָדָם בְּעוֹלָם הֵבֵא כְּמוֹ יָקָר הַכְּבוֹד הָעֲלִיוֹן לְמַעַלָּה. אוֹתוֹ כְּבוֹד עֲלִיוֹן הוּא רוּחַ לְרוּחַ וְנִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, עַד שֶׁמַּגִּיעַ לְמָקוֹם אֶחָד לְמִטָּה שֶׁנִּקְרָא גּוּף, וּבְזֶה נִכְנָסֵת רוּחַ אַחַת שֶׁל מְקוֹר הַחַיִּים שֶׁנִּקְרָאת כָּל, בְּזֶה הוּא כָּל הַטּוֹב וְכָל הַמְּזוֹן וְכָל סִפּוּק אוֹתוֹ הַגּוּף.

וְסוּד זֶה – (קהלת ה) וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ בְּכָל הוּא. (מהו בכל היא?) הַכָּל הַזֶּה הוּא רוּחַ לְאוֹתוֹ גּוּף. כְּמוֹ זֶה אָדָם בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא גּוּף, וְרוּחַ שֶׁשׁוֹלֵטֵת בוֹ, כְּמוֹ אוֹתָהּ רוּחַ עֲלִיוֹנָה (ששולטת על הגוף שֶׁנִּקְרָא כָּל) שֶׁנִּקְרָאת כָּל, שֶׁשׁוֹלֵטֵת עַל הַגּוּף לְמַעַלָּה, וְזֶהוּ שֶׁנִּקְרָא כָּל בֶּשֶׂר, וְעַל זֶה כְּתוּב

יבוא כל בשר להשתחות לפני אמר ה'. על אותו עידון כתוב, (ישעיה
 סד) עיני לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחכה לו.

שְׂמֵחוּ החברים בדרך. כשהגיעו לתוף הר אחד, אמר רבי חייא
 לאותו סוחר, מה שמך? אמר לו, חנן. אמר לו, הקדוש ברוך
 הוא יחננך וישמע לקולך בשעה שתצטרך לו. אמר רבי יוסי, ודאי
 הרי נטה השמש, וכן אחר החר הזה יש כפר אחד על שמך, שנקרא
 כפר חנן, גלון שם בשביל כבוד שמך. כשהגיעו לשם נכנסו לבית
 מארחיהם, וסדרו לפנייהם שלחן בכמה מינים לאכל. אמר רבי חייא,
 ודאי שלחן זה כמו העולם הבא, ויש לנו להעלות שלחן זה ולעטרו
 בדברי תורה.

פָּתַח רבי יוסי ואמר, (דברים ח) ואכלת ושבעת וברכת את ה' אלהיך
 על הארץ הטבה אשר נתן לך. אם בארץ ישראל מברכים,
 בחוץ לארץ מנין לנו, שהרי בגון זה לא צריך? אלא, כשברא הקדוש
 ברוך הוא את העולם, חלק את הארץ. הישוב הוא לצד אחד,
 והחרבה היא לצד אחר. חלק את הישוב והקיף את העולם סביב
 נקדה אחת, ומי היא? הארץ הקדושה. הארץ הקדושה היא מרכז
 העולם, ובאמצע הארץ הקדושה היא ירושלים. אמצע ירושלים הוא
 בית קדש הקדשים. וכל הטוב וכל המזון של כל הישוב יורד לשם
 מלמעלה, ואין לך מקום בכל הישוב שלא גזון משם.

חָלַק את החרבה, ולא נמצא מקום חרב קשה בכל העולם פרט
 לאותו מדבר, ששברו ישראל כחו ותקפו ארבעים שנה, כמו
 שנאמר (דברים ח) המוליכך במדבר הגדל והנורא. באותו מדבר שולט
 הצד האחר, ובעל כרחו הלכו עליו ישראל ושברו כחו ארבעים
 שנים. ואם ישראל נמצאו צדיקים באותם ארבעים שנים, היה מעבר
 אותו הצד האחר מן העולם. ומשהרגיזו את הקדוש ברוך הוא כל
 אותן פעמים, התחזק אותו הצד האחר, ונפלו כלם תחת רשותו.

וְאִם תאמר, והרי משה שעלה על כל בני העולם איך מת שם? – לא
 כך, שהרי משה הנאמן לא היה ברשותו אלא בהר העברים. מה
 זה העברים? מחלקת. שנחלקו עליו שליטים עליונים שלמעלה, ולא
 נמסר בידי ממנה ושליט אחר, ונשאר כך, עד שבא משה העבד
 הנאמן ושלט עליו, ונקבר שם, ולא התעסק בקבורתו – רק הקדוש
 ברוך הוא לבדו, שכתוב (שם לד) ויקבר אתו בגי.

וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ, מִי? אֹתוֹ שִׁכְתוֹב בּוֹ בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר (שמות כד) וְאֵל מֹשֶׁה
אָמַר, וְלֹא כָתוּב מִי הוּא. וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה, וְלֹא כָתוּב מִי הוּא.
אֵף כֹּאֵן וַיִּקְבֹּר אֹתוֹ, וְלֹא כָתוּב מִי הוּא, אֲלֵא וְדָאִי מְקוֹם זֶה יְדוּעַ הוּא
לְחֻבְרִים. וְלִכֵּן בְּאוֹתוֹ הֵר לֹא שִׁלַּט עָלָיו – רַק מֹשֶׁה לְבִדּוֹ, וְהוּא נִקְבֹּר
שָׁם. וּבִשְׁבִיל לְהוֹדִיעַ לְכָל הַדּוֹרוֹת הָאַחֲרִים שֶׁל הָעוֹלָם שְׂאוֹתָם מִתִּי
מְדַבֵּר יְקוּמוּ, אוֹתוֹ הָרוּעָה שֶׁלָּהֶם הַשְּׂרָה בְּתוֹכָם, לְהִיּוֹת כָּלָם
בְּהַתְעוֹרְרוֹת הָעֲמִידָה לְעוֹלָם הַבָּא.

וְאֵם תֹּאמַר, אִם כֹּף שְׂאוֹתוֹ מְדַבֵּר הוּא תִּקְף וְכַח הַצַּד הָאַחֵר, אֵיךְ
צָוָה הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עַל אוֹתוֹ שְׁעִיר לְשִׁלְחוֹ לְהַר אַחֵר
שֶׁנִּקְרָא עֲזָאזֵל? הֲיֵיה לָהֶם לְשִׁלְחוֹ לְאוֹתוֹ הֵר שֶׁהֲלָכוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל
בְּמִדְבָּר. אֲלֵא, כִּיּוֹן שֶׁהָרִי הֲלָכוּ בּוֹ יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנִים, הָרִי נִשְׁבֵּר
תִּקְפוּ. וְתִקְפוּ הַתְּחִזֵּק בְּמְקוֹם שֶׁלֹּא עָבַר בּוֹ אִישׁ שָׁם לְעוֹלָמִים,
וּבְאוֹתוֹ הֵר הָרִי הֲיֵיה דִּיּוֹרָם שֶׁל יִשְׂרָאֵל שָׁם אַרְבָּעִים שָׁנִים.

אָבִל בְּשִׁעִיר הַזֶּה, אוֹתוֹ מְקוֹם הוּא סְלַע חִזֵּק עֲלִיוֹן, וְתַחַת עֲמֵק
אוֹתוֹ סְלַע, שְׂאִישׁ לֹא (אֵינוּ יָכוֹל לְהִכָּנֵס לָשָׁם) נִכְנָס שָׁם, הוּא שׁוֹלֵט
יּוֹתֵר לְאַכֵּל טְרֵפוֹ, כְּדִי שִׁיעֵבֵר מֵעַל יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִמָּצֵא לָהֶם מְקַטְרֵג
עֲלֵיהֶם בִּישׁוּב.

שִׁלְטוֹנוֹ שֶׁל סוּד הָאֲמוּנָה תוֹךְ מְרִכְז הַנִּקְדָּה שֶׁל כָּל (הָעוֹלָם) הָאָרֶץ
הַקְּדוּשָׁה בְּבֵית קֹדֶשׁ הַקְּדָשִׁים. וְאֵף עַל גֵּב שְׁעֵכֶשׁוּ אֵינוּ
בְּקִיּוּם, בְּזִכּוֹתוֹ נִזּוֹן כָּל הָעוֹלָם, וּמִזּוֹן וְסִפּוּק יּוֹצֵאִים מִשָּׁם לְכָל בְּכָל
מְקוֹם שֶׁל צַד הַיִּשׁוּב. וְלִכֵּן, אֵף עַל גֵּב שִׁישְׂרָאֵל עֲכָשׁוּ מִחוּץ לְאָרֶץ
הַקְּדוּשָׁה, עִם כָּל זֶה, מִכַּח וּזְכוֹת הָאָרֶץ נִמָּצֵא מִזּוֹן וְסִפּוּק לְכָל
הָעוֹלָם. וְעַל זֶה כָּתוּב (דְּבָרִים ח) וּבִרְכַתְּ אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה
אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. עַל הָאָרֶץ הַטֹּבָה וְדָאִי, שֶׁהָרִי בְּשִׁבְלָה נִמָּצֵא מִזּוֹן
וְסִפּוּק לְעוֹלָם.

מִי שֶׁמִּתְעַדֵּן עַל שִׁלְחָנוֹ וּמִתְעַנֵּג בְּאוֹתָם מְאֻכָּלִים, יֵשׁ לוֹ לְהִזְכִּיר
וְלְדַאֵג עַל קִדְשַׁת הָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה וְעַל הֵיכַל הַמֶּלֶךְ שֶׁחָרַב.
וּבִשְׁבִיל אוֹתוֹ עֲצָב שֶׁהוּא מִתְעַצֵּב עַל שִׁלְחָנוֹ בְּאוֹתָהּ שֶׁמָּחָה וּמִשְׁתָּה
שֶׁל שָׁם, הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חוֹשֵׁב עָלָיו כְּאִלּוֹ בְּנֵה אֶת בֵּיתוֹ וּבְנֵה אֶת
כָּל חֻרְבוֹת בֵּית הַמִּקְדָּשׁ. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ!

בוֹם שֶׁל בְּרָכָה אֵינוּ אֲלֵא בְּשִׁלְשָׁה, מִשּׁוּם שֶׁהָרִי מִסוּד שֶׁל שְׁלֹשֶׁת
הָאֲבוֹת מִתְבָּרֵךְ, וְעַל זֶה לֹא צָרִיךְ כּוֹס אֲלֵא בְּשִׁלְשָׁה. כּוֹס

שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ לְתַת אוֹתָהּ בְּיָמֵינוּ וּבְשִׂמְאֵל וּלְקַבְּלָהּ בֵּין שְׁנֵיהֶם, מִשּׁוּם שְׁנִתְּנָתָּ בֵּין יָמֵינוּ וּשְׂמֵאֵל. אַחַר כֵּךְ יִשְׁאִיר אוֹתָהּ בְּיָמֵינוּ, שֶׁהִרִי מִשָּׁם מִתְּבָרֵךְ.

עֲשֶׂרָה דְבָרִים נֶאֱמָרוּ בְּכוּס שֶׁל בְּרָכָה, וְכֻלָּם הֵם כְּרָאוּי, מִשּׁוּם שִׁתְּקוּנֵי כּוּס שֶׁל בְּרָכָה הֵם עֲשֶׂרָה, וְהִרִי פִּרְשׁוּהָ הַחֲבָרִים. כּוּס שֶׁל בְּרָכָה צָרִיךְ לְהִשְׁגִּיחַ בּוֹ בְּעֵינַי, מִשּׁוּם שִׁכְתוּב (שם יא) עֵינַי ה' אֱלֹהֶיךָ בָּהּ, וְלֹא צָרִיךְ לְהִשְׁכַּח מִהָעֵינַי, אֲלֵא לְהִשְׁגִּיחַ בּוֹ.

כּוּס שֶׁל בְּרָכָה מִתְּבָרֵךְ בְּאוֹתָהּ בְּרָכָה שֶׁמְּבָרֵךְ הָאָדָם אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מִשּׁוּם (כָּךְ) שֶׁהוּא סוּד הָאֱמוּנָה, וְצָרִיךְ לְשָׁמְרוֹ בְּשִׁמְרָה עֲלִיּוֹנָה, כְּמִי שֶׁהוּא חֲשִׁיבוֹת הַמְּלָךְ, שֶׁהִרִי בְּשִׁבְלֵוֹ נִתְּבָרֵךְ שֶׁלְחַנּוֹ בְּשַׁעַת בְּרַכַּת הַמְּזוּן שֶׁאוֹתוֹ אָדָם מְבָרֵךְ.

צָרִיךְ שֶׁשֶׁלְחַנּוֹ לֹא יִהְיֶה רִיקָם, שֶׁהִרִי אֵינן בְּרָכָה מְצוּיָה עַל שֶׁלְחָן רִיק, כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהָ, שִׁכְתוּב (מלכים-ב ד) הַגִּידִי לִי מָה יֵשׁ לָךְ בַּבַּיִת וְגו'. וְלִכֵּן שֶׁלְחָן לֹא צָרִיךְ לְהִרְאוֹת רִיקָם, שֶׁהִרִי הַבְּרָכוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת לֹא שׁוֹרוֹת אֲלֵא בְּמָקוֹם שָׁלֵם. וְסוּד זֶה – וּבְלֵב כָּל חָכֵם לֵב נִתְּנִי חֲכָמָה, וְכְתוּב (דניאל ב) נוֹתֵן חֲכָמָה לְחֲכָמִים. וְעַל סוּד זֶה שֶׁלְחָן שֶׁל לָחֵם הַפָּנִים, שִׁכְתוּב (שמות כח) וְנִתְּנָתָּ עַל הַשֶּׁלְחָן לָחֵם פָּנִים לְפָנַי תָּמִיד.

רעיא מהימנא

תַּנְאִים וְאִמּוֹרָאִים, הַתְּכַנְסוּ כְּלַכֶּם, שֶׁהִרִי הַגִּיעָה הַשְּׁעָה לְתַקֵּן בָּהּ כְּלֵי הַמְּלָךְ, (להזהיר ולהתפתן) לְהִאִיר לְהַתְּתַקֵּן לְפָנָיו, שֶׁהָיָה: מְשַׁכֵּן, מְנוֹרָה, שֶׁלְחָן, מִזְבֵּחַ, כִּיּוֹר וְכֵנּוּ, אַרְוֵן וְכַפָּרֶת וְכוּרֻבִּים. וְהַכֹּל בְּשִׁקְלָהּ. וּמִשּׁוּם כֵּךְ צְוָה אֶת יִשְׂרָאֵל, זֶה יִתְּנוּ.

עָמַד תְּנָא אַחַד וְאָמַר, רוּעָה הַנְּאָמֵן, וְדַאי כֵּךְ הוּא, וְאוֹתָךְ צְוָה לְעֲשׂוֹת אֶת כָּלָם, זֶהוּ שִׁכְתוּב וְעֲשִׂיתָ מְנוֹרָת. וְעֲשִׂיתָ שֶׁלְחָן. וְכֵן בְּהַכֹּל, וְרָאָה וְעָשָׂה, וּמִהַכֹּל לֹא הִתְקַשְׁהָ לָךְ לְעֲשׂוֹת אֲלֵא שְׁלִשָּׁה דְבָרִים רְשׁוּמִים בְּאוֹתֵיּוֹת שְׁמֵךְ: מ'נוֹרָה, ש'קָלִים, ה'חֲדָשׁ. לְמָה הִתְקַשְׁוּ לָךְ?

אָמַר לוֹ, זְקַן זְקַן, אַתָּם מוֹצִיאִים קִשְׁיָה זו שֶׁהִתְקַשְׁתָּה לִי מִן מִקְשָׁה תִּיעֲשֶׂה הַמְּנוֹרָה. וְדַאי שֶׁהַכֹּלִי שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הִיא שְׁכִינָה, שֶׁהִיא כְּלֵי לְשִׁמְשׁ אֶת בַּעֲלָהּ, הִיא הַמְּנוֹרָה שְׁלוֹ שְׁנֵאֱמַר בָּהּ (תהלים קיט) שָׁבַע בַּיּוֹם הַלְלִיתִיךָ, שָׁהֵם: הַגְּדִלָה, וְהַגְּבוּרָה, וְהַתְּפָאֶרֶת, וְהַנְּצִחַת, וְהַהוֹד, יְסוּד וּמַלְכוּת. בְּשָׁבַע כָּלִוְלָהּ.

מִשְׁבַּע הַדְּרָגוֹת הַלְלוּ – שְׁלֹשֶׁת קִנְיֵי הַמְּנוּרָה מִצְדָּה הָאֶחָד, גּוּף וּשְׁתֵּי זְרוּעוֹת הַמֶּלֶךְ, הוּא נֵר מִצְוָה לְהָאִיר בָּהֶם. וּשְׁלֹשֶׁת קִנְיֵי הַמְּנוּרָה מִצְדָּה הַשְּׁנִי, הֵם שְׁתֵּי שׁוֹקִים וּבְרִית, וְהוּא נֵר מְעַרְבֵי לְהָאִיר בָּהֶם. מְנוֹרַת הַמֶּלֶךְ נִקְרָאת, וְהִיא נֵר לְהָאִיר בּוֹ נֵר מִצְוָה, שְׁנֵאמַר בּוֹ מִצְוֹת ה' בְּרָה מְאִירַת עֵינַיִם.

וּמִי רֹאשׁ הַמְּנוּרָה? בִּינָה, ה' הַעֲלִינָה, שְׁיֵשׁ לָהּ שְׁלֹשֶׁה קִנְיִים, בְּדִיוֹקָן זֶה ה', שְׁלֹשׁ וָי"ם, שֶׁהֵם שְׁלֹשֶׁת הָאֲבוֹת. ה' הַשְּׁנִיָּה, שְׁלֹשֶׁה קִנְיִים, בְּדִיוֹקָן זֶה ה', (שְׁלֹשׁ וָיִם) שֶׁהֵם נִצַּח הוֹד יְסוּד. ו' הַמְּנוּרָה שֶׁל הָאֲמֻצָּע בֶּן י"ה. עַל שְׁמוֹ נִקְרָאת בִּינָה. הוּא כּוֹלֵל ו' קִנְיִים לְמִטָּה בְּחֻשְׁבוֹן ו', בְּשֵׁשֶׁת הַקִּנְיִים שָׁלוּ.

י' אֵשֶׁת חֵיל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ (מְשַׁלֵּי יב). כְּתָר שֶׁל סֶפֶר תּוֹרָה כְּצוּרַת ז' מִצַּד שֶׁל הָעוֹלָם הֵבֵא אֵינָה כְּלֵי אֱלֹוִי, וְלֹא מְשַׁמְשֵׁת לוֹ אֶלָּא עֲטָרָה עַל רֹאשׁוֹ. אֲבָל בְּעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּמוֹ זֶה הוּא י", הוּא כְּלֵי תַחְתָּיו. הַשְּׁמוּשׁ שָׁלוּ בְּכָל סְפִירָה שָׁלוּ, בְּכָל אֵיבָר שָׁלוּ, בְּכָל מְדָה שָׁלוּ.

וּמִשׁוּם זֶה י' זֶה לְפַעֲמִים הִיא תַחְתָּיו, לְפַעֲמִים עַל רֹאשׁוֹ, לְפַעֲמִים בְּאֲמֻצָּע. עַל רֹאשׁוֹ יְהוּ"ה, (תְּהִלִּים קיח) אֲבָן מְאֻסָּה הַבּוֹנִים הִיְתָה לְרֹאשׁ פְּנֵה. וְזֶה (וִיקָרָא כד) לְהַעֲלִת נֵר תְּמִיד, שֶׁהוּא י' עַל הוּ"ה מִצַּד הַמְּנוּרָה. בְּאֲמֻצָּע מְחַצֵּית הַשָּׁקֶל, זֶהוּ שְׁכַתוּב (שְׁמוֹת ל) זֶה יְתִנּוּ, כְּמוֹ זֶה הוּ"ה. בְּסוּף, בְּמִשְׁפָּן, כְּמוֹ זֶה הוּ"ה י", חֲמֵשׁ אֲמוֹת אַרְבֵּי מִצַּד הַה' הַעֲלִינָה, וְחֲמֵשׁ אֲמוֹת רַחֵב מִצַּד הַה' הַתַּחְתּוֹנָה, וְאָמַר ו'. וְחֲצִי הָאָמָה י'. וְהַכֹּל נִרְמָז בְּאוֹת ו'.

וְזֶהוּ סוּד (יִשְׁעִיה מֵד) אֲנִי רֹאשׁוֹן וְאֲנִי אַחֲרוֹן וּמִבְּלַעֲדֵי אֵין אֱלֹהִים, שְׁנִרְמָז בְּשֵׁם הַזֶּה יו"ד ה"י ו"י ה"י, וְכָל שֵׁם שְׁשׁוּלֵט ה' עַל י' הוּא נִקְבָּה מִצַּד הַשְּׂמָאל. וְאֵף עַל גֹּב שְׁמִצְדָּה שֶׁל הָאוֹת י' הִיא בְּרֹאשׁ, אַחַר שְׁבַשְׁנֵי הַהִי"ן הִיא בְּסוּף, כְּמוֹ זֶה ה"י ה"י נְדוּן לְרֹב, וְהִיא נִקְבָּה. אֶלָּא י' עַל ה' (ו') הוּא כְּתָר, תַּחַת ה' – שְׁמוּשׁ. כָּל שְׁפָן תַּחַת ו'.

וּמִשׁוּם שֶׁלֹּא עֲשִׂינוּ קִצּוֹץ וּפְרוּד בִּיחּוּד הַעֲלִיּוֹן, שֶׁהַכֹּל יַחַד אֶחָד, הַתְּקִשָּׁה לִי לַעֲשׂוֹת. (אוֹ כְּתָר, אוֹ אֲמֻצָּעִי, אוֹ שְׁמוּשׁ) וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שִׁיּוּדֵעַ כָּל הַמְּחַשְׁבוֹת, אָמַר, אַחַר שֶׁזֶה הַתְּכּוּן לְטוֹב, שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת קְבוּץ וּפְרוּד, (שְׁמוֹת כה) תִּיעָשֶׂה הַמְּנִי"וֹרָה, תַּעֲשֶׂה מַעֲצָמָה כְּמוֹ

השכינה, תעשה מעצמו של הקדוש ברוך הוא בלי פרוד. שאר הפלים שבהם היא שכינה שמוש, (שם לו) ויעש בצלאל.

ובכל מקום ששכינה תחתונה, היא עטרה של העמוד האמצעי, כשנטלת מבינה, שהיא העולם הבא, ודאי אין הכרה לאדם בקדוש ברוך הוא ולא בכל מדותיו, עד שיפנס לשער הזה, שנאמר עליו (תהלים קיח) זה השער לה'.

באות ל', שהיא יי (י"י) היא כלולה מכל ספירה ומכל האותיות של השמות, מפרשים ונסתרים. היא נקדה בכל אות ואות, שמוש תחת בעלה. והיא עטרה על ראשו, מהצד שלה של הטעמים, כמו סגול נקדה תחת ברכי המלך, (ישעיה סו) והארץ הדם רגלי. והיא באמצע עמו, מחצית השקל, בשורק. והיא עטרה על ראשו מצד הסגולתא.

זרקא מקף שופר הולך סגולתא. באותו זמן היא כתר על ראש המלך, כתר יתנו לך ה' אלהינו. היא ידועה באותו שנאמר בו, במפלא מקף אל תדרש ובמכסה מקף אל תחקר. שבה הוא נודע שהוא ראשון למעלה בכתר, שהינו סגולתא, והוא אחרון, בסגול. ומבלעדיו אין אלהים, בשורק. והכל בה נודע (למטה).

מי שנדבק בה למטה, היא מעלה אותו למעלה. ומי שרוצה לעלות עליה להשיג למעלה ממנה, היא משפילה אותו למטה ממנה ואין לו חלק בה. ומשום שיעקב נודע בה, למד אותה לבניו, וצוה שלא יבקשו לעלות לדרגה למעלה ממנה, שהיא הכל – מעלה ומטה ואמצע. זהו שכתוב (בראשית מט) וזאת אשר דבר להם אביהם.

נביא שהיה מכיר אותה, צוח ואמר לבעלי תורה חכמים בתורה ועשירים בה ושומחים בחלקם. צוח אליהם ואמר, (ירמיה ט) כה אמר ה' אל יתהלל וגו', כי אם בזאת יתהלל המתהלל השכל וידע אותי. דוד שהיה מכיר אותה אמר, (תהלים כו) אם תחנה עלי מחנה וגו', בזאת אני בוטח. וירמיה ראה את ארץ הגלות, וסמא"ל (בא) והנחש, וכל הממנים של שבעים האמות ברבוא רבבות שיורדים על ישראל, וראה את הפסוק הזה שאמר הקדוש ברוך הוא, (ויקרא כו) ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם וגו'. אמר הנביא, (איכה ג) זאת אשיב אל לבי על כן אוחיל. ואשר לא שת לבו גם לזאת, עליו נאמר (תהלים צב) וכסיל לא יבין את זאת. (דברים לג) וזאת ליהודה ויאמר שמע ה' קול יהודה.

משום ששמר מה שצוהו אביו, זכה למלכות. ודוד בשבילה עלה למלכות, שטרח עליה כל ימיו.

אמר המנורה הקדושה, עליה נאמר (שם ד) וזאת התורה אשר שם משה וגו'. בה הזהרת את ישראל בשעת מיתתך, בה ברכת את ישראל בכל שבט ושבט. זהו שכתוב (שם לג) וזאת הברכה אשר ברוך משה וגו'. ומשום כך פרשה החברים בעלי המשנה, שכתוב (במדבר ט) זאת התורה אדם כי ימות באהל, ואמרו עליה, מה זה כי ימות? אלא אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, ואין מיתה אלא עני, שעני חשוב כמת.

שהוא קרבן עולה ויורד. מצד של עשיר עולה ודאי, שמתעלה עליו. שכל העשירים, כל טוב שהם עושים, כלם (רבם) לזכותם לעולם הבא, ושם היא כתר על ראשם. הבינוני שעובד כדי לזכות בשני עולמות, הוא מחצית השקל עמו בעולם הבא, כמו המצב שנחלקת, חציה תחת המפה לאפיקומן אחר הסעודה, וחציה למצוה קדם סעודה. ומצד זה נאמר באסתר, (אסתר ה) מה שאלתך ינתן לך ומה בקשתך עד חצי המלכות ותעש.

אבל מי שהוא עני, שממית את עצמו בשבילה, כמו שאתה הרוצה הנאמן, היא קרבן עולה ויורד תחתיה, ולמה? כי מי שמשפיל את עצמו בשביל שכירתו, הקדוש ברוך הוא יורד עליו. וזהו שאמר דוד, (תהלים קלח) כי רם ה' ושפל יראה. והנביא אמר, (ישעיה נג) כי כה אמר רם ונשא שכן עד וקדוש שמו וגו', ואת דכא ושפל רוח. שאף על גב שאני מרום וקדוש אשכון, בשביל אותו שנעשה דכא ושפל רוח בעבור שכירתי להעלותה משפלותה עטרה לראשו, אני ארד לדור עמו. ואחר שבעל השכינה יורד על האדם, היא יורדת מעל ראשו, ונותנת המקום של הראש לבעלה ויורדת לרגלי המלך. וסוד הדבר - (ישעיה טו) השמים כסאי והארץ הים רגלי.

שמיום שיורש אדם נשמה שכלולה מהקדוש ברוך הוא ושכירתו, מאותה שעה נקרא בן. אמר תנא אחד, וכי מאותו יום שיורש אדם נשמה כלולה מהקדוש ברוך הוא ושכירתו יקרא בן? מנין לנו? מהפסוק הזה שאמר דוד בספר תהלים, (תהלים ב) אספרה אל חק ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך.

אמר לו המגורה הקדושה, רועה הנאמן, מה זה היום ילדתיך? אלא בשבילך אמר דוד ברוח הקדש אני היום ילדתיך. הן עוד היום גדול, באותו שנאמר בו (דברים לד) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה. אתה קימת בשכינה ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך – שהינו הגוף, ובכל נפשך – שהינו הנשמה, שחמשה שמות יש לה: נשמה, רוח, נפש, חיה, יחידה. ובכל מאדך – בכל ממונך.

הקדוש ברוך הוא ושכינתו לא יזוז ממך בכל אלו. אתה חשבת שאפלו היו כל העולמות תחת רשותך, היית נותן להקים שכינה עם הקדוש ברוך הוא ולהמליכו עם שכינתו על כל הממנים של אמות העולם, ואחר כך להעלותו ושכינתו – בדיוקנך כלולה מכל המדות הטובות, בכל העולמות, ובמחנות העליונים והתחתונים, ועל כל ישראל.

מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה. מאחר שאתה בנו – על כל מה שחשבת לרבונך, יקים על ידך ולא תזוז ממנו לעולמים, אלא תהיה בדיוקנו בכל, ואתה בגלות גנוז מבני אדם, ואתה מהעולם הזה שליחו של הקדוש ברוך הוא לומר דברים אלו לפניך, ואני מצוה ממנו שלא לזוז ממך בכל עת ושעה שאתה רוצה, אני וכל התנאים והאמוראים של הישיבות. קום השלם מצוות רבונך. **פתח** ואמר, ועשו ארון עצי שטים. ספר תורה, עמוד האמצעי. ארוננו השכינה. מבית ומחוץ תצפנו, את הקדוש ברוך הוא בשכינתו, מבחוץ ומבפנים (שלו), והכל אחד. מה שאין כן בארון של העולם הזה, שתורה מבפנים מין אחד, והארון מין אחר. זה בכתובת דיו, וזה עץ מצפה זהב. שודאי התורה חביבה מהכל. זהו שכתוב, (איוב כח) לא יערכנה זהב וזכוכית.

ומצד אחר אפלו בעולם הזה מראה שהכל אחד, דיו ועץ. (שהדיו) מתפוחים שהם נעשו בעץ. (וכל דברי הדיו מעץ הם) ועוד, דיו שחר מבחוץ ולבן מבפנים. כך הם (חכמים בעלי תורה) בעלי תורה וחכמים – שחרים בעולם הזה, שהוא מבחוץ, ויפים באותו העולם הבא, שהוא מבפנים. ולכן דיו, לשון של דיו לעבד להיות כרבו. דיו: יו"ד יד"ו, חכמה ותבונה ודעת, שכתב אדם בידו בדיו. (ע"כ רעיא מהימנא)

פתח רבי יוסי ואמר, באותם הסודות העליונים של המשכן כתוב, וראה ועשה בתבניתם וגו', וכתוב והקמת את המשכן

כְּמִשְׁפָּטוֹ וְגו'. לְמַדְנֵנוּ שְׁאָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשֶּׁה כָּל הַתְּקוּנִים וְכָל הַדְּיוּקְנָאוֹת שֶׁל הַמִּשְׁכָּן, כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרְאוּי לּוֹ, שֶׁהִרְאָה לוֹ אֶת מִטְרֵרוֹ"ן שְׁמִשְׁמֵשׁ כֹּהֵן גָּדוֹל לְפָנָיו. וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי לֹא הוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמַעְלָה עַד הַיּוֹם שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה, וְלֹא שִׁמַּשׁ אוֹתוֹ נֶעַר שְׁלַמְעֵלָה עַד הַיּוֹם שֶׁשִּׁמְשׁוּ לְמַטָּה בַּמִּשְׁכָּן הָאֲחֵר הַזֶּה.

אָלֵא וְדַאי כֶּךָ זֶה, שֶׁהֲרִי הַמִּשְׁכָּן לֹא הוּקַם לְמַעְלָה עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה, אֲבָל מֹשֶׁה רָאָה אֶת כָּל מְרֵאָה הַמִּשְׁכָּן, וְלֹא הָיָה מְסִתְדֵר בְּקִיּוּמוֹ, עַד שֶׁהוּקַם הַמִּשְׁכָּן לְמַטָּה, וְרָאָה אֶת מִטְרֵרוֹ"ן מְשַׁמֵּשׁ אַחֵר כֶּךָ. לֹא שֶׁהוּא הָיָה מְשַׁמֵּשׁ, אֲלֵא שֶׁהָיָה מְשַׁמֵּשׁ אַחֵר כֶּךָ, וְלֹא בְּאוֹתוֹ זְמַן. אָמַר לוֹ הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשֶּׁה, רָאָה אֶת הַמִּשְׁכָּן וְרָאָה אֶת הַנֶּעַר, הַכֹּל מִתְעַכֵּב עַד שְׁיוּקָם כָּאֵן לְמַטָּה.

וְאִם תֹּאמַר, אִם כֶּךָ, מִטְרֵרוֹ"ן שֶׁהוּא הַמְשַׁמֵּשׁ? אֲלֵא וְדַאי שֶׁהַמִּשְׁכָּן הוּא שְׁלוֹ, וּמִיכָאֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הוּא שְׁמִשְׁמֵשׁ בְּתוֹךְ אוֹתוֹ מִשְׁכָּן שֶׁל מִטְרֵרוֹ"ן, כְּמוֹ שְׁמִשְׁמֵשׁ הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל הָעֲלִיּוֹן לְמַעְלָה בְּתוֹךְ מִשְׁכָּן אַחֵר הַנִּסְתָּר שֶׁלֹּא הַתְּגַלָּה בְּסוּד הָעוֹלָם הַבָּא. שְׁנֵי מִשְׁכְּנוֹת הֵם; אֶחָד הוּא נִסְתָּר לְמַעְלָה, וְאֶחָד הַמִּשְׁכָּן הַזֶּה שֶׁל מִטְרֵרוֹ"ן. שְׁנֵי כֹהֲנִים הֵם; אֶחָד אֹר רֵאשׁוֹן, וְאֶחָד מִיכָאֵל הַכֹּהֵן הַגָּדוֹל לְמַטָּה.

מִכָּאֵן סוּדוֹת נִסְתָּרִים שֶׁל בֵּית הַמִּשְׁכָּן מִפִּי הַמְּנוּרָה. הַמִּשְׁכָּן הָעֲלִיּוֹן נִבְנָה עַל שְׁתֵּים עָשָׂר מְרַגְלִיּוֹת, אֵיבָרִים עֲלִיוֹנִים, יְמִין וּשְׂמָאל, שְׂמָאל וְיְמִין.

שְׁלֹשָׁה שִׁמּוֹת הֵם כְּלוּלִים כְּאֶחָד, וְזֶה נִכְנָס בְּזֶה, וְזֶה נִכְנָס בְּזֶה. א"ל הִרְאֵשׁוֹן וּמִסְתְּדֵר בְּיְמִין. א הִיא רֵאשׁוֹנָה, שֶׁהִיא יְמִין, וּמִתְגַּשֵּׁם וּמְצַטִּיר בְּסוּד הַיְמִין, וּכְשֶׁנִּכְנָס וּמְשַׁמֵּשׁ בְּפָנָיו, נֶאֱחָז עִם ל, וְנִקְרָא בְּסוּדוֹ א"ל, שֶׁהֲרִי ל' מְסוּד שְׁלַמְעֵלָה בְּתוֹךְ קִדְשׁ הַקִּדְּשִׁים יָצָא.

לֹא שְׁשֵׁם הַתְּגַשֵּׁם, אֲלֵא וְדַאי כְּשִׁיצָא הַתְּגַשֵּׁם, כְּשֶׁאֵר הָאוֹתִיּוֹת שְׁכִשְׁיָצְאוּ מְסוּד הָעוֹלָם הַבָּא הַתְּגַשֵּׁמוֹ וְהִצְטִירוֹ. אָף כֶּךָ הֲלִי הַזֶּה, אָף עַל גַּב שֶׁהִיא סוּד שְׁלַמְעֵלָה, לֹא הַתְּגַשֵּׁמָה עַד שִׁיצָאָה הַחוּצָה, וְאִז א"ל. וְזֶהוּ סוּד הַיְמִין.

הַשְּׂמָאל כּוֹלֵל בְּתוֹכוֹ אֶת הַיְמִין וְנוֹטֵל אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה אֵלָיו וְנִכְלָל עִמוֹ, וּכְשֶׁנִּכְלָל עִמוֹ הוּא נִקְרָא אֱלֹהִים. וְאִם תֹּאמַר, הֲרִי

הקדים השמאל בסוד העולם הבא. ודאי זה כן. אלא כשיצאו הדרגות בסוד האותיות מתוך העולם הבא, רצה השם הזה להראות ולהבנות, להראות על אותו מקום שיצאו משם, ונבנה שם זה כמו זה. א"ל בתחלה בצד הימין, נכלל בתוך השמאל, ונוטל אותו השמאל, ונקרא אלהים, וזהו סוד הימין (אמר לו בשם וכו') בשם של אלהים, ועל סוד זה, בכל מקום שהוא דין, שם הוא רחמים, שהרי הוא כולל דין, וזה נבנה ונראה.

אותו שיצא משם, אמצעי, נוטל את שניהם, ומשתלם, ונקרא אלהינו. הרי כאן השלמות שנראית מסוד העולם העליון, והכל נכלל זה בזה. פיון שהאמצע הזה השתלם, שורה עליו השם הקדוש, המפתח של הכל שנקרא יהו"ה, ואז נוטל את כל הצדדים, מעלה ומטה, ימין ושמאל, ולכל הצדדים האחרים. ולכן כשנשתלם מסוד שני הצדדים, מימין ושמאל, נקרא אלהינו. הרי כאן ימין ושמאל ואמצע בכלל השם הזה. וזה נראה ונבנה. הסוד שהאותיות יצאו משם, כן נבנה ונראה כל אחד ואחד.

הרי נכלל ימין בשמאל, ונוטל השמאל את שם הימין. איפה כלול הימין בתוך השמאל, שהימין יטל את סוד השמאל? אלא כשנכלל ימין בשמאל ונוטל השמאל את שם סוד הימין, הימין כולל בתוכו את השמאל, השם א"ל. והוא הי"ם.

למה כן? אלא בשעה שנבנה אותו מקום שיצאו משם, נוטל השמאל שתי אותיות. הימין נוטל אחת מסוד העולם הבא. השמאל שתיים, והוא הי"ם. אז הימין כולל בתוכו את השמאל, ונוטל האות האחרונה, ונוטל י' שהיתה בשמאל. ם היא בשלמות מ"ם, וכך נבנה מ"ם באותו י' שנוטל יותר. ואז הימין כולל את השמאל בתוכו.

אחר כן נבנות האותיות. א' שהיה בהתחלה בצד הימין, הולידה והוציאה את האות ש', כלולה בשלשה צדדים, ומשתתפת עם האות א', ונעשות אש. עוד זזות האותיות הללו תוך הכאת שני הצדדים הללו ומתקרבים כאחד במחלקת, ומתוך מחלקת זו של מים באש ואש במים, מולידים אותיות, ומוציאים אות ר' ואות ו' ואות ח' ונעשים רוח. ונכנס בין שני צדדים, ואז מתישבות האותיות הראשונות במקומן, כל אחת ואחת בשלמות.